

Snelste groeiers in 2016: bouw en zakelijke diensten

Hoogste groei in zakelijke dienstverlening en bouw

+4%
2016

Alleen de zorgsector groeit niet

+0%
2016

- Alle Nederlandse bedrijfssectoren groeien in 2016.
- Met een volumegroei van vier procent zijn de bouw en de zakelijke dienstverlening koplopers.
- De detailhandel en horeca profiteren van de toenemende koopkracht en het vertrouwen onder consumenten.
- De zorg laat als enige sector geen groei zien en groeit door eerdere bezuinigingen pas weer in 2017.
- De lage energieprijzen werken positief uit voor de winst in onder andere de glastuinbouw, transportsector, chemie en raffinage.
- De maakindustrie en de olie gerelateerde groothandel ervaart juist druk van de lage olieprijs door fors lagere investeringen van olie gerelateerde bedrijven en overheidsinvesteringen in olierijke landen.

Groei zet door in zakelijke dienstverlening

Ook in 2016 blijven de omzetten in de zakelijke dienstverlening flink toenemen. Naar verwachting ligt het volume eind 2016 acht procent boven dat van voor de crisis in 2008. Uitzendbureaus en de reisbranche laten de hoogste groei zien. Digitalisering drukt de volumes bij advocaten en accountants. Daartegenover staat een grotere vraag naar advisering bij fusies en overnames. De cloud is voor IT bedrijven een belangrijke drijfveer. De bestedingen aan cloudsoftware namen in 2015 met ruim 60% toe ten opzichte van 2013.

Bouw: groei remt af

De fors aantrekkende nieuwbouw van woningen zorgde voor geheel 2015 voor een flinke toename van het bouwvolume. Eind 2015 lijkt de groei toch wat af te remmen. Zo kromp het volume in oktober en liet november maar een schamele groei zien ten opzichte van een maand eerder. Weinig nieuwe bouwlocaties maar vooral bouwbedrijven die een gecontroleerde groei willen doormaken lijken hiervoor de belangrijkste oorzaken. De orderboeken zijn nog altijd goed gevuld en zorgen ook in 2016 voor flinke groei.

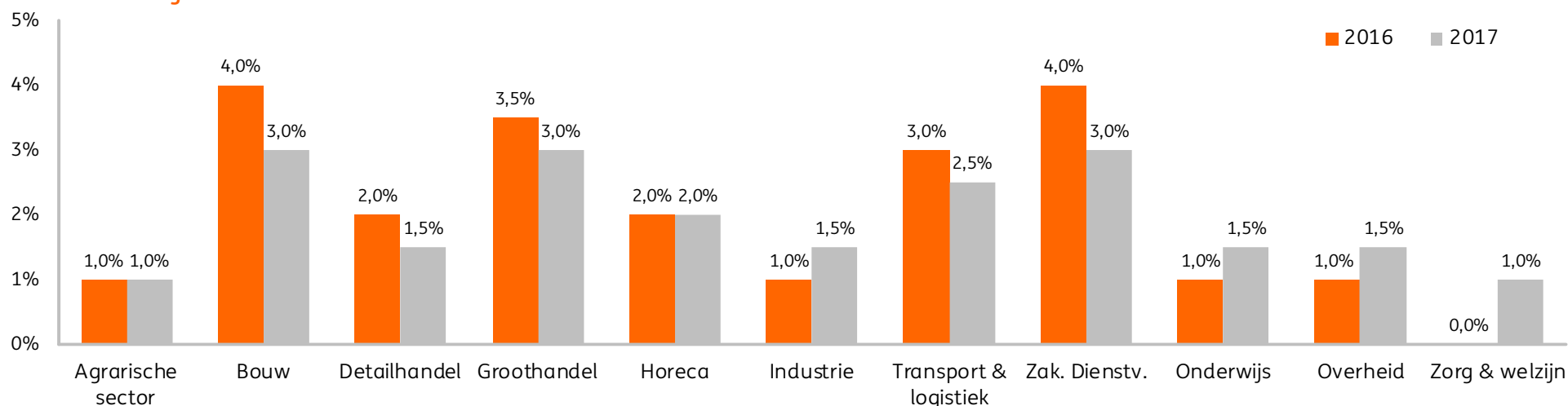
Restaurant wint het van supermarkt

De bestedingen in restaurants stijgen sterker dan die in supermarkten of andere winkels. Dit is een teken van de prioriteit die consumenten aan een avond uit eten geven. Door het zachte winterweer was het einde van 2015 enigszins teleurstellend voor de detailhandel. De aankoop van een nieuwe wintergarderobe kon daardoor nog even worden uitgesteld. Door een verbetering van de koopkracht groeit het volume in 2016 net als in 2015 met 2%.

Wegtransport & groothandel hebben wind in de rug

Voor het wegtransport en de binnenvaart profiteren van de aantrekkende binnenlandse vraag. Internationaal actieve logistieke bedrijven zien de markt op dit moment per saldo beperkt groeien. Op Europa en de Verenigde Staten gerichte bedrijven presteren daarbij relatief goed. De prijsdruk blijft groot maar dalende brandstofprijzen geven enigszins lucht. Olie gerelateerde groothandels kampen daarentegen met lagere omzetten door de gedaalde olieprijs. Voor groothandels actief in andere segmenten staan de seinen wel op groen. De voorziene omzetgroei is het sterkst in de segmenten bouwmaterialen en ICT apparatuur.

Volumeontwikkeling sectoren

Bron: ING Economisch Bureau

Gematigd optimisme in agrarische sector

In de agrarische sector zet de volumegroei in 2016 conform het langjarig gemiddelde. Vooral de glastuinbouw profiteert van de lage energieprijzen. De melkproductie zal nog verder toenemen tot de fosfaatwetgeving definitief is. Dit is waarschijnlijk pas eind 2016. De exportvraag ontwikkelt zich voor de meeste agrarische producten positief door een gunstige eurokoers en positieve vraagontwikkeling.

Gematigde productiegroei in industrie

Na een sterke eerste helft van 2015 staat de groei van de industrie onder druk. Voor 2016 wordt een gematigde productiegroei verwacht. De export was lange tijd de steun voor de industrie, maar de ordergroei is de laatste maanden flink afgenomen. De lage olieprijs zorgen voor meer winst bij raffinage en in mindere mate de chemiesector. Een deel van de maakindustrie ervaart juist druk door fors lagere investeringen van oliebedrijven en overheidsinvesteringen in olierijke landen.

Aandeel zorg in economie neemt af

2016 wordt het derde jaar op rij dat de zorg minder hard groeit dan het bbp. Het aandeel dat de sector in de economie inneemt krimpt daardoor van 8,5% in 2013 naar 8% in 2016. Binnen de zorg zijn de verschillen groot. De GGZ krimpt, de langdurige zorg stabiliseert door extra uitgaven van het kabinet, de ziekenhuiszorg groeit gematigd en de eerstelijnszorg zet de sterke groei in 2016 voort.

Kleinere overheid

Ook het aandeel van de overheid in de economie krimpt. Naast bezuinigingen zijn digitalisering en onderlinge samenwerking tussen bestuursorganen instrumenten die tot een kleinere overheid moeten leiden. Met name gemeenten zien hun budgetten door de decentralisaties en bezuinigingen blijvend onder druk staan. Doordat lokale belastingen slechts 15% van de totale inkomsten uitmaken, richten gemeenten zich vooral op bezuinigen en het efficiënter organiseren van hun taken.

Investerings in onderwijs zorgen voor lichte groei

Het kabinet onderstreept het belang van goed onderwijs met extra investeringen vanuit het Nationaal Onderwijsakkoord. In 2016 loopt het bedrag op tot bijna 300 miljoen euro op. Door de studiebeurzen te vervangen door leningen speelt de minister (op termijn) geld vrij voor 15% meer docenten in het hoger onderwijs. Tegelijkertijd nemen de leerlingaantallen door de geboortedaling af. Terwijl de totale werkgelegenheid in het onderwijs groeit, krimpt het aantal docenten in het basis- en voortgezet onderwijs.

Meer weten?

Kijk op ing.nl/kennis en volg ons op [Twitter](#)

Of neem contact op met:

Maurice van Sante ING Economisch Bureau
06 836 32 062

Disclaimer

De informatie in dit rapport geeft de persoonlijke mening weer van de analist(en) en geen enkel deel van de beloning van de analist(en) was, is, of zal direct of indirect gerelateerd zijn aan het opnemen van specifieke aanbevelingen of meningen in dit rapport. De analisten die aan deze publicatie hebben bijgedragen voldoen allen aan de vereisten zoals gesteld door hun nationale toezichthouders aan de uit oefening van hun vak. Deze publicatie is opgesteld namens ING Bank N.V., gevestigd te Amsterdam en slechts bedoeld ter informatie van haar cliënten. ING Bank N.V. is onderdeel van ING Groep N.V. Deze publicatie is geen beleggingsaanbeveling noch een aanbieding of uitnodiging tot koop of verkoop van enig financieel instrument. Deze publicatie is louter informatief en mag niet worden beschouwd als advies. ING Bank N.V. trekt haar informatie van betrouwbaar geachte bronnen en heeft alle mogelijk zorg betracht om er voor te zorgen dat ten tijde van de publicatie de informatie waarop zij haar visie in dit rapport heeft gebaseerd niet onjuist of misleidend is. ING Bank N.V. geeft geen garantie dat de door haar gebruikte informatie accuraat of compleet is. De informatie in dit rapport kan gewijzigd worden zonder enige vorm van aankondiging. ING Bank N.V. noch één of meer van haar directeurs of werknemers aanvaardt enige aansprakelijkheid voor enig direct of indirect verlies of schade voortkomend uit het gebruik van (de inhoud van) deze publicatie alsmede voor druk- en zetfouten in deze publicatie. Auteursrecht en rechten ter bescherming van gegevensbestanden zijn van toepassing op deze publicatie. Overneming van gegevens uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron wordt vermeld. In Nederland is ING Bank N.V. geregistreerd bij en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten. De tekst is afgesloten op 1 februari 2016.